

жінку – Валентину Олександрівну Чабаненку за особливий склад її світосприйняття, я основі якого загальнолюдські та національні духовно-моральні цінності.

Із життєвим і творчим шляхом нашої видатної співвітчизниці можна ознайомитись переглянувши сторінки численних видань, наприклад таких:

Жінки України: бібліогр. енциклоп. словник / уклад.: Л. Г. Андрієнко [та ін.]; редкол.: М. А. Орлик (голов. ред.) [та ін.]. – К.: Фенікс, 2001. – С. 487.

Розум серця: мистецтво жити. До ювілею В.О.Чабаненко / упор. В.В.Кузьменко, Л.А.Гончаренко, В.В.Примакова. – Херсон: РІПО, 2010. – 36 с.

Багато нагород має ця Жінка-легенда. Одна серед перших в Україні вона відзначена орденом княгині Ольги III ступеня, а також нагороджена Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, Почесним знаком «Відмінник освіти України» та ін.

Проте найважливіші її надбання – велика дружна, любляча сім'я, а також любов і повага колег, освітян області, громадських організацій, високопосадовців та керівників міста, області, країни.

Концентруючи громадську думку, висловлюємо щирі співчуття рідним і близьким Валентини Олександрівни Чабаненко з приводу її передчасної смерті, що сталася 22 листопада цього року. Запевняємо, що образ достойної людини й дивовижної жінки, яка сенсом свого життя вважала творіння добра, яка досконало оволоділа надзвичайним мистецтвом: жити чесно, праведно, щасливо, з любов'ю до справи, до людей, до країни, завжди залишиться в нашій пам'яті як взірець служіння людям і державі, як приклад життєдіяльності справжньої громадянки України гідний наслідування...

Кузьменко В.В., Слюсаренко Н.В.*

ЗНАЙОМТЕСЬ З КОЛЕГОЮ: ПРОФЕСОР М.М.ЧЕПІЛЬ

Наукові розвідки Марії Миронівни Чепіль – доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, керівника наукової школи «Історія, теорія та практика української освіти і виховання» посідають вагоме місце серед численних публікацій, присвячених проблемам виховання дітей та молоді в Україні та за її межами, та завжди привертають особливу увагу читача.

* © Кузьменко В.В., Слюсаренко Н.В.

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

Її ерудиція, багатогранні інтереси, активна громадська позиція почали формуватися ще в дитинстві, у селі Гірське, що на Львівщині, де народилася Марія.

Батьки дівчинки завжди заробляли на своє життя працею, ні на кого не покладаючись. Любов і звичку до праці вони прищепили і своїй доньці. Батьки Марії Миронівни – її перші й незабутні вчителі, що заснували неформальний університет духовності, життєвої мудрості, батьківської відданості, невичерпної любові, навчили самостійно шукати відповіді на всі життєві проблеми і вирішувати їх. Життєве кредо батьків: твоє щастя у твоїх руках – стало основою життя майбутнього вченого.

Опісля закінчення середньої школи у рідному селі Марія навчалася у Самбірському культурно-освітньому училищі, а потім у Київському інституті культури імені О. Є. Корнійчука. І повсюди – відмінні оцінки, відзнаки.

У місті над Дніпром відбулося її становлення у багатьох вимірах, а головне – визріла та почала реалізовуватися мрія сягнути вершин у педагогічній науці.

Упродовж 1989–1993 роках Марія Миронівна «без відриву від виробництва» навчалася в аспірантурі та виконувала дисертаційне дослідження з теми «Клубна аматорська діяльність як фактор формування у підлітків потреби в читанні» (науковий керівник – член-кореспондент АПН України, професор Василь Чепелев). І ось перший триумф – успішний достроковий захист дисертації, що відбувся у стінах столичного Шевченкового університету 29 березня 1993 року.

Примітним виявився практичний досвід, нагромаджений у 1985–1992 роках, коли авторка названого дослідження працювала в культурно-освітніх установах Львівщини.

З 1992 року творчий шлях М.М.Чепіль пов'язаний з Дрогобицьким державним педагогічним університетом імені Івана Франка, де вона працювала викладачем, старшим викладачем, доцентом кафедри педагогіки. Учене звання доцента цієї кафедри отримала в 1998 році.

У 1998-2001 роках навчалася в цільовій докторантурі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Дисертаційне дослідження з теми «Теорія і практика формування національної свідомості дітей та молоді Галичини (1848–1939 рр.)» було виконане, як результат співпраці з науковим консультантом доктором педагогічних наук, професором, членом-кореспондентом АПН України Б.М.Ступариком (1940–2002 рр.), який, на жаль, несподівано відійшов за межу Вічного, залишивши про себе найтепліші спогади.

І знову дострокове завершення роботи та її успішний захист у спеціалізованій вченій раді Харківського державного

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

педагогічного університету імені Г.С.Сковороди.

З 2002 року Марія Миронівна обіймає посаду професора кафедри педагогіки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, а з 2005 – завідувача цієї ж кафедри. Учене звання професора отримала в 2003 році.

1999 року вчена задумує й реалізує науковий проект, сутність якого полягає у вивченні історії, теорії та практики української освіти та виховання. На 2000–2004 роки припадає якісне його продовження – тема, що покликана вивчити чинники виховання. Від 2005 року М.М.Чепіль – керівник наукової теми «Зміст навчання і виховання в умовах реформування освіти України», з 2008 – «Українська освіта в контексті трансформаційних суспільних процесів».

Ще під час навчання в докторантурі виступила ініціатором разового набору в аспірантуру зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки при кафедрі педагогіки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Є ініціатором відкриття постійно діючої докторантури зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки, аспірантури зі спеціальності 13.00.07 – теорія і методика виховання, що стало реальністю в 2009 році.

Сьогодні її доробок становить більше двохсот праць. З-під пера дослідниці побачили світ монографії, навчальні посібники, методичні рекомендації, бібліографічні покажчики, наукові статті, видані багатьма мовами. Результати дослідження презентовано на міжнародних, всеукраїнських і регіональних конференціях, педагогічних читаннях, наукових і методичних семінарах.

Професійно новаторськими є монографії Марії Миронівни «Теорія і практика формування національної свідомості дітей та молоді Галичини (друга половина ХІХ – перша третина ХХ ст.) (2001)», «Творчий пошук педагогів Франкового університету» (2007), «Естетичне виховання учнівської молоді на Закарпатті (1919–1939 рр.)» (2007), «Антін Лотоцький – педагог, громадський діяч (1881–1949)» (2008), «Підготовка вчителя трудового навчання: історія, реалії та перспективи» (2008), «Підручник як чинник родинного виховання молодших школярів у Західній Україні (1919–1939 рр.)» (2010), «Теорія і практика формування творчої особистості підлітків у поза-класній виховній роботі (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.)» (2011), «Естетичне виховання підлітків у позакласній виховній роботі (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.)» (2012), написані одноосібно або у співавторстві з колегами.

М.М.Чепіль підготовлено 16 кандидатів наук, у процесі завершення 2 докторські і 5 кандидатських дисертацій. Наукову школу гідно репрезентують її вихованці – М. Брода, О. Бенца, Р. Вишнівський, А. Возняк, Г. Гуменюк, Н.Дудник,

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

Н. Іваніків, О. Кобрій, Н. Кузан, Л. Левицька, Т. Мочан, Г. Околович, О. Околович, А. Піцикевич, Л. Прокопів, Н. Процишин, Г. Розлуцька, Г. Савчин, Л. Стахів, А. Федорович, Ю. Яким, Я. Яців. Нині вони є викладачами вищих навчальних закладів Західної України – Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, Ужгородського та Прикарпатського національних університетів, Мукачівського державного університету, Самбірського технікуму економіки та інформатики, шкіл Львівщини і Закарпаття.

Марія Миронівна є науковим редактором монографій, членом редакційної колегії фахових науково-педагогічних видань (часопис «Молодь і ринок», науково-методичний журнал «Гірська школа Українських Карпат», редактором розділу «Педагогіка» фахового збірника наукових праць «Людинознавчі студії», «Lubelski Rocznik Pedagogiczny» та ін.). Нещодавно вийшли з друку колективна праця «Європейський спільний освітній простір та освітні перетворення в Польщі й Україні (1989–2006)» за редакцією Марії Чепіль та Ришарда Кухи, «Опіка і виховання дітей: історія та сучасність» та «Актуальні проблеми довкілля» (за ред. М. Чепіль).

Ще одним важливим напрямком наукової діяльності професора є участь у роботі спеціалізованих вчених рад. В останні роки це: спеціалізовані вчені ради у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка (2004–2010 рр.); Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (2002–2005 рр.); Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського (2005–2008 рр.); Дрогобицькому державному університеті (з 2008 р.); Наукова рада Інституту педагогіки Університету імені Марії Кюрі-Склодовської у Любліні (Польща) – (з 2004 р.).

Наукові контакти налагоджені з Жешувським університетом, Вищою школою економіки та інновації (м. Люблін), Академією спеціальної педагогіки імені М.Ґжеґожевської (м. Варшава), Університетом в Бялимстоку.

З 2004 року науково-дослідницька діяльність і міжнародна співпраця М.М.Чепіль пов'язані з кафедрою історії виховання і порівняльної педагогіки Університету імені Марії Кюрі-Склодовської у м. Люблін. Ця співпраця супроводжується певними проектами і публікаціями (результати опубліковані українською, польською та англійською мовами), передбачає участь Марії Миронівни в роботі редакційної колегії педагогічного щорічника «Lubelski Rocznik Pedagogiczny», у засіданнях наукових семінарів і наукової ради Інституту педагогіки, у підготовці і виданні збірників наукових праць («Europejska wspólna przestrzeń edukacyjna a przeobrażenia oświatowe w Polsce i na Ukrainie (1989–2006): Nadzieje

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

і zagrożenie», «Опіка і виховання дітей: історія і сучасність»). Для магістрів цього ж університету М.М.Чепіль прочитано цикл лекцій «Українська педагогіка в іменах», «Сучасні напрямки в педагогіці».

Упродовж 2005–2010 років Марія Миронівна – професор кафедри історії виховання та порівняльної педагогіки Вищої школи економіки та інновації у м. Люблін.

Професор М.М.Чепіль – координатор міжнародного товариства **Montessori Research Europe (Mo.Re)** в Україні, член Польського товариства опікунської педагогіки, Львівської організації Всеукраїнського педагогічного товариства імені Григорія Ващенка.

За плідну наукову діяльність вона отримала індивідуальні нагороди II ступеня (2007) та III ступня (2010) ректора Університету Марії Кюрі-Склодовської. Їй призначено обласну іменну премію для відомих учених і знаних фахівців наукових установ АН України та вищих навчальних закладів (2007). Вона нагороджена Грамотою Львівської обласної державної адміністрації за плідну наукову працю, особистий внесок у підготовку кваліфікованих спеціалістів для педагогічної галузі України (2010), розвиток вітчизняної науки і освіти (2011), знаком НАПН України «Ушинський К.Д.» (2012).

Нині відомий учений Марія Миронівна Чепіль з незмінною теплою та голосі згадує своїх батьків та вчителів, зокрема Богдана Ступарика та Мирослава Стельмаховича. Та це й не дивно, бо у своїх працях професор нерідко розгортає питання про українську сім'ю, розглядаючи її як один із найбільш суттєвих чинників формування національної свідомості, власне, крізь призму взаємодії родини й школи з метою становлення національного ества особистості.

Недавно побачила світ її одноосібна монографія «Ciernista droga. Wycgowanie narodowe dzieci i mlodziezu ukraińskie w Galicji i II Rzeczypospolitej (1848–1939)», видана Польським науковим товариством (2001). Її зміст спрямований на донесення правдивої історії українського виховання дітей та молоді. Про значення її наукового ужинку свідчать аргументовані оцінки з боку авторитетних польських професорів Анджея Майснера (Жешів), Йоланти Шемпрух (Кельци).

Сподіваємося, що й надалі матимемо можливість вивчати її ґрунтовні праці: наукові статті, розлогі студії, окремі книжкові видання.